

ราชอาณาจักรสวีเดน

ชื่อทางการประเทศภาษาไทย : ราชอาณาจักรสวีเดน

ชื่อทางการประเทศภาษาอังกฤษ : Kingdom of Sweden

พื้นที่ : ๔๕๐,๒๙๕ ตร.กม (ร้อยละ ๘๘ ของไทย)

เมืองหลวง : กรุงสตอกโฮล์ม

ประชากร : ๑๐.๓๔ ล้านคน (ปี ๒๕๖๓)

ประธานาธิบดีหรือประมุข : สมเด็จพระราชาธิบดีคาร์ล ที่ ๑๖ กุสตาฟแห่งสวีเดน

(Carl XVI Gustaf of Sweden) และสมเด็จพระราชินีซิลเวียแห่งสวีเดน (Queen Silvia of Sweden)

นายกรัฐมนตรี : นายสเตฟาน เลิฟเวียน (Mr. Stefan Löfven) (ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ และเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังการเลือกตั้งอีกครั้งเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๒)

ภาษาราชการ : สวีดิช

วันชาติ : ๖ มิถุนายน

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย : ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๑๑ (ครบรอบ ๑๕๐ ปี เมื่อปี ๒๕๖๑)

ศาสนา : คริสต์นิกายลูเธอรัน ร้อยละ ๘๗ นิกายคาทอลิก และอื่น ๆ ร้อยละ ๑๓

เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงสตอกโฮล์ม : นางกาญจนา ภัทรโชค

ระบบการปกครอง

สวีเดนปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรที่เก่าแก่ที่สุดในยุโรป โดยเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๕๒ รัฐสภาสวีเดนเป็นระบบสภาเดียว มีจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมด ๓๔๙ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

การบริหารของสวีเดนแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ (๑) การปกครองส่วนกลาง (national government) (๒) การปกครองส่วนภูมิภาค (regional level of government) และ (๓) การปกครองส่วนท้องถิ่น (municipal government) ในระดับเทศบาลนคร (municipality administration)

การปกครองในระดับภูมิภาคประกอบด้วย ๒๑ มณฑล (län หรือ county) ภารกิจส่วนใหญ่ของการบริหารมณฑลมีลักษณะเป็นงานส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก แต่ละมณฑลมีสภามณฑลที่มาจากการเลือกตั้ง สภานี้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในด้านอนามัยและสาธารณสุข ซึ่งรวมถึงการให้บริการในโรงพยาบาล การจัดการศึกษาบางประเภท และการฝึกอาชีพ สภามณฑลมีสิทธิที่จะเก็บภาษีรายได้มาใช้เป็นงบประมาณรายจ่ายได้ นับตั้งแต่การเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๑๙ คนต่างชาตินิยมถิ่นที่อยู่ในสวีเดนถาวรตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไปมีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งและสมัครเข้ารับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นทั้งในสภาเทศบาลและสภามณฑล

ระดับเทศบาลนคร มีทั้งสิ้น ๒๙๐ แห่งทั่วประเทศ (เช่น Stockholm County ประกอบไปด้วย ๒๖ เทศบาลนคร และสภากรุงสตอกโฮล์มก็เป็นหนึ่งในเทศบาลนครภายใต้ Stockholm County) ซึ่งเทศบาลนครมีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีรายได้ (collect income tax) จัดหาและให้บริการสาธารณะ เช่น โรงเรียน การดูแลเด็ก และผู้สูงอายุ จัดสรรที่พักอาศัย การจัดการขยะ และสิ่งอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ตลอดจนจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ โดยมีกฎหมายกำหนดภารกิจหลักที่ต้องจัดทำให้กับประชาชน (basic services) อย่างชัดเจน

ผู้แทนเทศบาลนครจะมาจากการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในสวีเดนไม่ต่ำกว่า ๓ ปี จะได้รับสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งหรือลงสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นนี้ด้วยเช่นกัน โดยกรุงสตอกโฮล์มที่มีประชากรกว่า ๙๐๐,๐๐๐ คน ถือเป็นเทศบาลนครที่ใหญ่ที่สุดในสวีเดน และมีสมาชิกผู้แทนเทศบาลนครมากถึง ๑๐๑ คน ทำหน้าที่บริหารและกำหนดนโยบายของกรุงสตอกโฮล์ม ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามนโยบายและการบริการต่าง ๆ ของสภากรุงสตอกโฮล์มจะเกิดขึ้นทั้งในรูปแบบของหน่วยงานของเทศบาลดำเนินการเอง และมอบหมายให้บริษัทเอกชนดำเนินการ

การเลือกตั้งในสวีเดน

การเลือกตั้งใช้ระบบสัดส่วน (proportional representation) ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีการกระจายที่นั่งระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ ไปตามสัดส่วนของคะแนนเสียงที่แต่ละพรรคได้รับทั่วประเทศและป้องกันมิให้เกิดพรรคการเมืองเล็ก ๆ ขึ้นมากมาย โดยพรรคการเมืองจะต้องได้รับเสียงจากทั่วประเทศอย่างน้อยร้อยละ ๔ หรืออย่างน้อยร้อยละ ๑๒ ในเขตเลือกตั้ง จึงจะได้รับที่นั่งในรัฐสภา การเลือกตั้งจัดขึ้นทุก ๆ ๔ ปี ครั้งล่าสุดจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีอายุอย่างน้อย ๑๘ ปีในวันเลือกตั้ง

หลังจากการเลือกตั้ง พรรคหรือกลุ่มที่ได้รับเสียงสูงสุดจะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล โดยรัฐสภาจะเลือกนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล และนายกรัฐมนตรีจะเลือกรัฐมนตรี (จำนวน ๒๒ คน) เข้าร่วมรัฐบาล

รัฐสภา (Riksdag) คือองค์กรที่มีอำนาจในการตัดสินใจสูงสุดในการบริหารประเทศสวีเดน โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จำนวน ๓๔๙ คน ทั้งนี้ หน้าที่ของรัฐสภาคือ รับรองหรือไม่รับรองการตัดสินใจที่สำคัญในการบริหารประเทศด้วยการลงคะแนนเสียง และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล/จัดอภิปรายไม่ไว้วางใจ และยื่นถอดถอนรัฐบาล หากสมาชิกรัฐสภามีความเห็นที่รัฐบาลทำงานได้ไม่ดีพอ

ผลการเลือกตั้งทั่วไปในสวีเดน เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ ปรากฏว่าไม่มีพรรคการเมืองใดได้รับเสียงสนับสนุนมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลเองได้ โดยพรรคที่ได้รับคะแนนสนับสนุนมากที่สุด ได้แก่ พรรค Social Democrat ของนายกรัฐมนตรี Stefan Löfven (ร้อยละ ๒๘.๓) จึงได้จัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรค Green (ร้อยละ ๔.๔) โดยมีข้อตกลงร่วมกับพรรค Centre (ร้อยละ ๘.๖) และพรรค Liberals (ร้อยละ ๕.๕)ว่าจะไม่ปฏิเสธการเสนอให้นาย Stefan Löfven เป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากรัฐธรรมนูญสวีเดนกำหนดว่า ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องมีเสียงคัดค้านไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวน สส. ทั้งหมด (กล่าวคือ ๑๗๕ เสียง จาก ๓๔๙ เสียง)

เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒ นาย Stefan Löfven ได้รับเสียงสนับสนุน ๑๑๕ เสียง คัดค้าน ๑๕๓ เสียง และไม่ออกเสียง (abstain) จำนวน ๗๗ เสียง ทำให้ นาย Stefan Löfven ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของสวีเดนต่อไปเป็นสมัยที่สอง

เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒ นาง Ann Linde จากพรรค Social Democrat อดีต EU and Trade Minister ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แทนนาง Margot Wallström ซึ่งได้ลาออกจากตำแหน่งดังกล่าว

เศรษฐกิจ

สวีเดนเป็นประเทศที่มีพื้นที่มากที่สุดในยุโรป แต่มีประชากรเพียง ๑๐.๓๔ ล้านคน จึงทำให้สวีเดนมีตลาดภายในขนาดเล็กและมีระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาการส่งออก โดยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ของสินค้าส่งออกเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมป่าไม้ กระดาษ เหล็ก อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ อากาศยาน โทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ การผลิตอาวุธ/ยุทโธปกรณ์ทางทหาร และการผลิตเวชภัณฑ์

ในด้านนโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน แต่เดิมค่าเงินโครนสวีเดนถูกกำหนดไว้คงที่เมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ แต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ธนาคารแห่งชาติของสวีเดนได้ยกเลิกระบบดังกล่าวและปล่อยให้ค่าเงินโครนสวีเดนลอยตัว แต่ควบคุมอัตราเงินเฟ้อไว้ไม่ให้เกินร้อยละ ๒ ต่อปี

แม้ว่าสวีเดนเข้าเป็นสมาชิกอียู เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่ยังไม่ยอมรับนโยบายเงินสกุลเดียว โดยได้ตัดสินใจไม่เข้าร่วมสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union – EMU) แม้ว่าระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะผ่านเกณฑ์ (convergence criteria) ที่สหภาพยุโรปกำหนดไว้ก็ตาม และเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๖ ทางสวีเดนได้ทำประชามติพบว่า ประชาชนกว่าร้อยละ ๕๖.๑ ไม่สนับสนุนให้สวีเดนเข้าร่วมการใช้เงินสกุลยูโร

ตลาดสินค้าส่งออกสำคัญที่สุดของสวีเดนอยู่ในยุโรปตะวันตก โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าถูกส่งออกไปยังสหภาพยุโรป อาทิ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนอร์ดิก (เดนมาร์ก ไอซ์แลนด์ ฟินแลนด์ และนอร์เวย์) เยอรมนี สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส สำหรับตลาดส่งออกนอกภูมิภาคยุโรปที่สำคัญของสวีเดน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น สำหรับในด้านการนำเข้า ประเทศคู่ค้าของสวีเดนที่สำคัญที่สุด คือ สหภาพยุโรป นอร์เวย์ และสหรัฐอเมริกา

นโยบายการต่างประเทศของสวีเดน

นโยบายการต่างประเทศของสวีเดนเน้นดำเนินการผ่านกรอบอียูเป็นสำคัญ ทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง

ระหว่างการอภิปรายในรัฐสภาในประเด็นอียู เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ นาย Stefan Löfven นายกรัฐมนตรีสวีเดน ได้ประกาศยึดถือความร่วมมือระหว่างสวีเดนกับอียู ได้แก่ (๑) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสำนักงานอัยการยุโรป (EPPO) (๒) กระชับความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศสมาชิก (PESCO) (๓) ผลักดันให้อียูมีมาตรการต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรมอย่างจริงจัง และ (๔) พิจารณาความเป็นไปได้ในการเข้าร่วมธนาคารกลางยุโรป

สวีเดนมีนโยบายต่างประเทศที่เน้นความสำคัญกับสิทธิสตรี (Feminist Foreign Policy) โดยในปี ๒๕๖๓ ได้กำหนดให้ยกระดับยุทธศาสตร์เพื่อสิทธิสตรี ดังนี้ (๑) ส่งเสริมสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี (๒) ส่งเสริมด้านสิทธิและสุขภาพทางเพศแก่สตรี และ (๓) ส่งเสริมบทบาทของสตรีในกระบวนการสันติภาพและความมั่นคง นอกจากนี้ เมื่อปี ๒๕๖๒ สวีเดนได้ริเริ่มนโยบายการค้าที่ให้ความเสมอภาคกับสตรี (Feminist Trade Policy) เพื่อผลักดันบทบาทของสตรีในการกำหนดนโยบายการค้าและการส่งเสริมธุรกิจ

รัฐบาลสวีเดนยังคงยึดมั่นในการเป็นประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดทางการทหาร แต่มีความร่วมมือทางทหารอย่างใกล้ชิดกับ Nordic, Baltic, UN, OSCE และ NATO โดยมีเป้าหมายพัฒนาขีดความสามารถทางทหารของอียูและสวีเดนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

นอกจากนี้ รัฐบาลสวีเดนได้ริเริ่มโครงการ Drive for Democracy โดยมีวัตถุประสงค์ให้สวีเดนเป็นประเทศขับเคลื่อนที่สำคัญ (global force) ในการส่งเสริมและปกป้องประชาธิปไตย พร้อมกันนี้ สวีเดนยังคงเดินทางเป็นสื่อกลางในการลดความขัดแย้งและสร้างสันติภาพ โดยเฉพาะในตะวันออกกลาง และแอฟริกา เช่น เมื่อปี ๒๕๖๑ สวีเดนสนับสนุนการหารือเพื่อจัดทำ Stockholm Agreement ระหว่างรัฐบาลเยเมนกับกลุ่มฮูตี ที่สวีเดน เพื่อแก้ไขปัญหาสงครามในเยเมน ความพยายามสร้างสันติภาพในซีเรีย โดยได้ผลักดันให้อียูกัดดันรัฐบาลดามัสกัสให้ยุติการใช้ความรุนแรง และอนุญาตให้หน่วยงานด้านมนุษยธรรมเข้าไปให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

ระบบงานนวัตกรรมของสวีเดน

สวีเดนมีความโดดเด่นเรื่องโครงสร้างที่เอื้อต่อการพัฒนาและนวัตกรรม โดยสวีเดนอยู่อันดับที่ ๑ ใน European innovation scoreboard ๒๐๒๐ จัดทำโดย Maastricht University โครงการภายใต้ European Commission เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพด้านการวิจัยและนวัตกรรมในประเทศสมาชิก EU รวมทั้งประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของประเทศนั้น ๆ ซึ่งจุดแข็งของสวีเดนมี อาทิ ทรัพยากรมนุษย์ ระบบดึงดูดการทำวิจัย และ eco-system ที่ส่งเสริมนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังติดอันดับต้น ๆ ในการจัดอันดับอื่น ๆ เช่น อันดับที่ ๒ ใน Global Innovation Index ปี ๒๐๑๙ และเป็นอันดับที่ ๒ ใน European Digital Economy and Society Index ปี ๒๐๒๐ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้รับการจัดอันดับต้น ๆ ในประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับความสามารถด้านนวัตกรรม อาทิ อันดับที่ ๑ ด้านความคืบหน้าในการบรรลุ SDGs ในรายงาน Sustainable Development Report ปี ๒๐๒๐ ของ SDSN (Sustainable Development Solution Networks) อันดับที่ ๑ ใน Energy Transition Index ปี ๒๐๒๐ ระบบนวัตกรรมของสวีเดนจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษา และสามารถผลักดันความร่วมมือระหว่างไทยกับสวีเดนได้

นวัตกรรมของสวีเดนมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) อย่างใกล้ชิด โดยรัฐบาลสวีเดน ประกาศในโอกาสต่าง ๆ ว่า นวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสวีเดนบรรลุเป้าหมาย SDGs ทำให้การพัฒนา นวัตกรรมต้องตอบโจทย์ความต้องการแก้ไขปัญหาในสังคม ซึ่งแทบทุกปัญหาจะมีความเชื่อมโยงกัน จึงต้องสร้างกระบวนการ (process) ที่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการผลักดัน เช่น การเพิ่มคุณภาพการจัดการอาหาร ร.ร. สวีเดนมองว่า ต้องพิจารณาแบบองค์รวม ตั้งแต่การพัฒนาคุณภาพอาหาร การจัดการระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพ การจัดการขยะที่เหลือจากกระบวนการ เป็นต้น

ปัจจุบันสวีเดนบรรลุ SDGs ไปแล้วกว่า ๙ เป้าหมาย นอกจากนี้ ในการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาของ สวีเดนก็ตั้งอยู่บนเงื่อนไขของโครงการที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย SDGs ของ ปท. ผู้รับด้วย

เมื่อร้อยกว่าปีก่อนหน้านี้ สวีเดนมองตนเองเป็นประเทศเกษตรกรรมรายได้ต่ำด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ ภูมิอากาศ และจำนวนประชากร ทำให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อเพิ่มมูลค่า การส่งออก และสิ่งที่จะทำให้สินค้าของสวีเดนแตกต่างจากประเทศอุตสาหกรรมอื่นคือการนำนวัตกรรมมาใช้ สวีเดนจึงปรับโครงสร้างประเทศจากสังคมเกษตรกรรมในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ มาเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ อาศัยนวัตกรรม โดยเน้นสร้างจุดแข็ง ๓ ด้าน ได้แก่ ภาคธุรกิจที่เข้มแข็ง (strong business sector) ภาควิชาการที่เป็นเลิศ (academic excellence) และการสนับสนุนการทำงานภาครัฐแบบนวัตกรรม (innovative public sector) ซึ่งการจะสร้างจุดแข็งดังกล่าว สวีเดนเริ่มจากการวางรากฐานเพื่อส่งเสริมให้คนในสังคมให้มีศักยภาพใน การนวัตกรรม ดังนั้น ตามรายงานผลการจัดอันดับต่าง ๆ เช่น European innovation scoreboard หรือ Digital Economy and Society Index จะประเมิน success factors ของสวีเดนตรงกันในเรื่องคุณภาพของ ทรัพยากรมนุษย์

จากความสำเร็จในการวางโครงสร้างที่เอื้ออำนวยให้เกิดการนวัตกรรมในระดับประชาชน ผลผลิตทางนวัตกรรม ของสวีเดนจะเป็นลักษณะล่างขึ้นบน (Bottom-up) เช่น การพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนจะเกิดจาก การร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในท้องถิ่น หรือการสร้างนวัตกรรมเพื่อการค้าใหม่ ๆ ทำให้เกิด Unicorn Startups ในสวีเดนจำนวนมาก โดยเฉพาะสตาร์ทอัพที่อยู่ในอันดับที่ ๒ รองจาก Silicon Valley ที่มี Unicorn per capita สูงที่สุดในโลก

ระบบการขับเคลื่อนสังคมนวัตกรรมในสวีเดนเป็นลักษณะ quadruple helix ที่อาศัย ภาคเอกชน ภาครัฐ ภาค วิชาการ และภาคประชาสังคม ในการร่วมผลักดันส่งเสริมกันเพื่อให้เกิดนวัตกรรมและพัฒนาประเทศอย่าง ยั่งยืน (holistic approach)

หน่วยงานที่ช่วยขับเคลื่อนนวัตกรรมในสวีเดนหลัก ๆ แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. หน่วยงานส่วนกลาง เช่น National Innovation Council (NIC) หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ประสาน หน่วยงานกลางและหน่วยงานระดับท้องถิ่นมาร่วมกันผลักดันนโยบายนวัตกรรมของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาใน ระดับท้องถิ่นโดยใช้นวัตกรรม และการดึงกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมแก้ปัญหา Vinnova หน่วยงาน ส่งเสริมนวัตกรรมทำหน้าที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาควิชาการและเอกชนเพื่อต่อยอดงานวิจัยไปสู่ นวัตกรรมที่จับต้องได้ และกระทรวงต่าง ๆ ที่ทุกกระทรวงจะมีงานด้านนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ต้อง ผลักดัน

๒. หน่วยงานระดับท้องถิ่น จะเป็นหน้าที่ของเทศบาลนคร (county) ต่าง ๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน ระดับชุมชนและภาคประชาสังคมท้องถิ่น โดยการบริหารส่วนท้องถิ่นของสวีเดนมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีเพื่อใช้ พัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ โดยส่วนใหญ่การส่งเสริมนวัตกรรมของ เทศบาลนครจะเป็นความร่วมมือกับภาควิชาการในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อตอบโจทย์ความต้องการที่หลากหลายใน แต่ละชุมชน

๓. ภาควิชาการ ในช่วงที่ผ่านมา สวีเดนมีความพยายามส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย/งานวิชาการมาสร้าง นวัตกรรมใหม่ ๆ ในสังคม โดย รม. ได้สนับสนุนการจัดตั้ง Innovation offices ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กระจาย ทั่วประเทศ จำนวน ๑๓ แห่ง เมื่อปี ๒๕๕๓ เพื่อกระตุ้นการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ทางการค้า นอกจากนี้ ยังมี

การสร้างศูนย์บ่มเพาะ (incubators) startups ในระดับมหาวิทยาลัย และการตั้งบริษัทเพื่อการลงทุนของมหาวิทยาลัยเพื่อช่วยเหลือเป็นเงินตั้งต้นแก่บริษัทที่ผ่านการบ่มเพาะและมีศักยภาพ ซึ่ง Vinnova จะเป็นหน่วยงานสำคัญในการสนับสนุนงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาควิชาการด้วย

๔. ภาคเอกชน นอกจากการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการส่งเสริมงานนวัตกรรมชุมชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานกับภาควิชาการ รม. สวีเดนมีการจัดตั้งบริษัท^๑ ที่ถูกออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการเติบโตของกลุ่ม startups เช่น Almi ที่ทำหน้าที่สนับสนุนด้านการเงินให้แก่ธุรกิจ Startup ด้วยการเข้าไปลงทุนในบริษัทต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้าง business resilience โดยเฉพาะกับ startups ที่ต้องใช้เวลาเกินกว่า ๓-๕ ปีที่จะเริ่มเห็นผลกำไรจากการลงทุน หรือ สถาบัน Research Institute of Sweden (RISE) เอกชนที่สนับสนุนให้คำปรึกษาการทำธุรกิจ การรับทำงานวิจัยและพัฒนา และการให้เข้าพื้นที่ทำการทดลอง (testbed) เป็นต้น

ตามบทวิเคราะห์ใน European Innovation Scoreboard จุดแข็งที่ทำให้สวีเดนประสบความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรมในประเทศ ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ระบบการค้นคว้าวิจัยที่ดึงดูด และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อนวัตกรรม และได้คะแนนสูงในประเด็น public-private co-publications, Lifelong learning, International scientific co-publications, และ Foreign doctorate students

ระบบป่าไม้ของสวีเดน

อุตสาหกรรมป่าไม้เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของสวีเดนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ จนถึงต้นศตวรรษที่ ๒๐ เป็นช่วงที่ระบบนิเวศป่าไม้สวีเดนเสื่อมโทรมอย่างมากจากการกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการทำลายป่าเพื่อการเกษตร การตัดไม้เพื่อการก่อสร้างในประเทศและส่งออกไปยังประเทศในยุโรปอื่น ๆ โดยเฉพาะ อังกฤษ การผลิตไฟฟ้า และใช้ในอุตสาหกรรมแร่เหล็ก ฯลฯ ทำให้ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๐๐ สวีเดนมีพื้นที่ป่าไม้เพียงร้อยละ ๓๐ (ความหนาแน่นของพื้นที่ป่าประมาณ ๑.๕ พันล้าน m³)

ในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ มีกระแสเคลื่อนไหวทางสังคมเรียกร้องให้มีการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าในสวีเดนอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้รัฐบาลสวีเดนได้ออก Forestry Act เพื่อควบคุมและบริหารจัดการระบบป่าไม้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๐๓ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาเป็นระยะ โดยฉบับล่าสุดแก้ไขเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๓

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ สวีเดนได้จัดตั้ง Swedish Forest Agency (SFA) เพื่อเป็นองค์กรหลักในการนำเสนอนโยบายต่อรัฐบาล และดูแลรับผิดชอบงานป่าไม้ทั้งหมดของประเทศ โดย SFA จะอยู่ภายใต้ Ministry of Enterprise and Innovation ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สวีเดนมองประเด็นป่าไม้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อให้เกิดระบบนิเวศป่าไม้ที่ยั่งยืน (สวีเดนเคยมี Ministry of Rural Affairs ทำหน้าที่เช่นเดียวกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งต่อมาถูกยุบเป็น Ministry of Enterprise and Innovation)

^๑ สวีเดนมีบริษัทจำนวนมากที่รัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนกิจการประชาสังคม เช่น บ. ผลิตไฟฟ้าท้องถิ่น (บ. Tekniska Verken Linköping) บ. ป่าไม้ (บ. Sveaskog) บ. ด้านการวิจัยและนวัตกรรม (สถาบัน RISE) บ. ส่งเสริมการส่งออกและการลงทุน (Business Sweden) เป็นต้น ซึ่งการแปลงสภาพเป็นบริษัททำให้เกิดการบริหารงานแบบเอกชนที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน ในขณะที่เดียวกันก็มีภาวะความรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด

ปัจจุบัน สวีเดนประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูป่าระบบนิเวศป่าไม้ พันธุ์พืช และสัตว์ป่า โดยในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ สวีเดนมีพื้นที่ป่าถึงร้อยละ ๗๐ (ความหนาแน่นของพื้นที่ป่าประมาณ ๓.๕ พันล้าน m^3) และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

หัวใจสำคัญของ Swedish Forestry Act คือการสร้างสมดุลที่เท่ากัน (equal emphasis) ระหว่างเป้าหมายทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กฎหมายกำหนดให้ป่าเป็นพื้นที่เปิดสำหรับประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนสามารถเข้าป่าเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนเก็บผลผลิตในป่าได้ เช่น ผลไม้ป่า เห็ด ไม่ว่าจะเข้าป่าที่ครอบครองโดยรัฐหรือเอกชน เพราะจะ เป็นการสร้างจิตสำนึกถึงคุณค่าของป่าไม้กับประชาชน และให้ทุกคนร่วมกันอนุรักษ์ป่า

พื้นที่ป่าไม้ในสวีเดนแบ่งเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้บุคคลทั่วไป ร้อยละ ๔๘ พื้นที่ป่าไม้เอกชน ร้อยละ ๓๒ และพื้นที่ป่าไม้ของรัฐ ร้อยละ ๒๐ ซึ่งเอกชนจะไม่ได้รับอนุญาตเข้าซื้อพื้นที่ป่าไม้บุคคลทั่วไป เพื่อป้องกันการผูกขาดของกลุ่มนายทุน ปัจจุบันมีเจ้าของป่ารายย่อยกว่า ๓๒๐,๐๐๐ ราย

ตาม Forestry Act ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๐๓ ได้กำหนดให้การตัดต้นไม้หนึ่งต้นจะต้องมีการปลูกต้นไม้ทดแทนอย่างน้อย ๓ ต้น ตามแนวคิด planting for next generation โดยวงจรการทำป่าไม้ของสวีเดนในแต่ละปีจะแบ่งเป็น ๔ ช่วง (๑) ช่วง regenerating อายุ ๐-๑๐ ปี ที่เกิดจากการปลูกป่าทดแทนหลังตัดไม้ (๒) pre-commercial thinning อายุ ๕-๒๐ ปี กำจัดต้นไม้ที่ไม่จำเป็นสำหรับไม้ที่จะเติบโตเป็นป่า (๓) thinning อายุ ๒๐-๗๐ ปี การตัดขยายระยะป่า ซึ่งป่าในช่วงอายุนี้นี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนนิยม เข้าไปพักผ่อนหย่อนใจ และสามารถเข้าไปเก็บเห็ดและผลไม้ป่าได้ และ (๔) ป่าแก่แก่ที่มีต้นไม้อายุ ๗๐-๑๐๐ ปี ซึ่งจะเป็นส่วนที่ถูกตัดนำไปแปรรูป ทั้งนี้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้นักวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการปลูกป่าทดแทนได้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น

ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จในการฟื้นฟูป่าไม้

ปัจจุบัน ภาคอุตสาหกรรมป่าไม้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของสวีเดน คิดเป็นร้อยละ ๓ ของ GDP เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าการค้า และสร้างแรงงานในอุตสาหกรรมกว่า ๘๕,๐๐๐ คน นอกจากนี้ ป่าไม้ยังมีคุณค่าทางอ้อมที่ไม่ได้สะท้อนออกมาเป็นตัวเลขนทางธุรกิจโดยตรง เช่น มูลค่าจากภาคการท่องเที่ยวที่ทุกคนสามารถเข้าถึงป่าได้เพื่อกิจกรรมด้านการพักผ่อนหย่อนใจ การเก็บของป่าสร้างรายได้ สร้างอาชีพทางอ้อมกับประชาชนในชนบท

ประสิทธิภาพการใช้งานพื้นที่ป่าของสวีเดนอยู่ในระดับที่สูงมาก แม้ว่าสวีเดนจะมีพื้นที่น้อยกว่าร้อยละ ๑ ของ world's commercial forest แต่มีผลผลิตจากอุตสาหกรรมป่าไม้ร้อยละ ๑๐ ของการผลิตรวมทั่วโลก ในขณะที่อัตราการเพิ่มขึ้นของป่าไม้ต่อปีอยู่ที่ประมาณ ๑๒๐ ล้าน m^3 และอัตราการตัดไม้ต่อปีอยู่ที่ประมาณ ๘๐ ล้าน m^3 ทำให้มี surplus ต่อปีประมาณ ๔๐ ล้าน m^3 ซึ่งปัจจัยสำคัญมาจากการทำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในระบบ ตั้งแต่การพัฒนาเมล็ดพันธุ์ ระบบการปลูก การเก็บข้อมูล การบริหารจัดการน้ำและการ

ควบคุมไฟฟ้า ไปจนถึงการแปรรูป ซึ่งอุตสาหกรรมป่าไม้ของสวีเดนเน้นการใช้ประโยชน์ทุกส่วนของป่า และการใช้
นวัตกรรมเพิ่มมูลค่าให้ไม้ที่สามารถขายได้ราคาสูงขึ้น ซึ่งเป็นส่วนที่ทำการให้เจ้าของธุรกิจป่าไม้มีเงินทุนไปดูแล
และปลูกป่าเพิ่มเติม

เกร็ดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวีเดน

- ปัจจุบันเป็นสมาชิกอียู และเคยเป็นสมาชิกไม่ถาวร UNSC ระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑
- ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานองค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe - OSCE) ปี ๒๕๖๔
- เป็นผู้สนับสนุนด้านการพัฒนาที่สำคัญ โดยบริจาคเงินในสัดส่วนร้อยละ ๑ ของ GNI เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การศึกษา การจ้างงาน และสิ่งแวดล้อมในประเทศที่สาม
- International Energy Agency (IEA country review ๒๐๑๙) จัดอันดับให้สวีเดนเป็นประเทศที่มีระบบการเปลี่ยนผ่านของพลังงาน (energy transition) ที่ดีที่สุดในโลก เนื่องจากเป็นผู้นำด้านการสร้างเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และมีสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศสมาชิก IEA ๓๐ ประเทศ
- เป็นผู้นำด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีผลคะแนนดัชนีความยั่งยืน (SDG Index ๒๐๒๐) เป็นอันดับที่ ๑ ของโลก
- มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่โดดเด่น โดยมีเป้าหมายเป็นหนึ่งในประเทศแรกในโลกที่ปราศจากการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล (fossil free) และเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียนทั้งหมด รวมทั้งมีมาตรการผลักดันให้ยุติการจำหน่ายยานพาหนะที่ใช้ น้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐
- เป็นหนึ่งในประเทศที่สามารถบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดในโลก ส่งผลให้สามารถใช้ประโยชน์จากร้อยละ ๙๙ ของขยะจากบ้านเรือน และสามารถนำเข้าขยะจากต่างประเทศเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการผลิตความร้อน/พลังงานไฟฟ้า
- เป็นผู้นำด้านนวัตกรรม และมีผลคะแนนดัชนีนวัตกรรมโลก (GLOBAL INNOVATION INDEX: GII ๒๐๑๙) เป็นอันดับที่ ๒ ของโลก และอันดับที่ ๑ ใน European innovation scoreboard ๒๐๒๐
- World Intellectual Property Organization ๒๐๑๙ จัดอันดับให้สวีเดนเป็นประเทศที่มีความเป็นเลิศด้านนวัตกรรมเป็นอันดับที่ ๒ ของโลก รองจากสวิตเซอร์แลนด์
- นิตยสาร Forbes จัดอันดับให้สวีเดนเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงที่ดีที่สุดในโลก (The World's Most Reputable Countries ๒๐๑๙)

ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

ไทยและสวีเดนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน นับตั้งแต่ที่ทั้งสองประเทศได้ทำสนธิสัญญา
มิตรภาพ การพาณิชย์ และการเดินเรือ (Treaty of Friendship, Commerce and Navigation of ๑๘๖๘)
เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๑๑ และในปี ๒๔๒๕ ไทยได้แต่งตั้งอัครราชทูตประจำกรุงลอนดอน ให้ดำรง

ตำแหน่งอัครราชทูตประจำสวีเดนด้วยอีกหนึ่งตำแหน่ง โดยหม่อมเจ้าปฤษฎางค์ ชุมสาย อัครราชทูตประจำกรุงลอนดอน ดำรงตำแหน่งอัครราชทูตประจำสวีเดนคนแรก

เมื่อปี ๒๔๘๗ ไทยได้เปิดสถานอัครราชทูตประจำกรุงสต็อกโฮล์มขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ต่อมา เมื่อปี ๒๔๙๗ ไทยได้ปิดสถานอัครราชทูตฯ และให้อัครราชทูต ณ กรุงโคเปนเฮเกน ดำรงตำแหน่งอัครราชทูตประจำสวีเดน จวบจนกระทั่งปี ๒๕๐๒ ไทยและสวีเดนได้ยกฐานะความสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้นเป็นระดับเอกอัครราชทูต และไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตขึ้นที่กรุงสต็อกโฮล์ม เมื่อปี ๒๕๐๖ โดยมีเขตอาณาครอบคลุมประเทศฟินแลนด์และเอสโตเนียด้วย ต่อมา ได้กำหนดอาณาเขตใหม่โดยครอบคลุม เฉพาะประเทศสวีเดนและลัตเวีย และปี ๒๕๔๕ ไทยได้เปิดสำนักงานการท่องเที่ยว (ททท.) ประจำกรุงสต็อกโฮล์ม และได้เปิดสำนักงานเศรษฐกิจการลงทุน (BOI) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒

ปัจจุบัน คนไทยในสวีเดนมีจำนวนประมาณ ๔๓,๕๕๖ คน (สถิติจากทางการสวีเดน แต่คาดว่าหากรวมคนไทยที่เกิดในสวีเดน และถือ ๒ สัญชาติจะมีมากถึงราว ๖๐,๐๐๐ คน) มีสมาคมไทย จำนวน ๓๙ สมาคม (ข้อมูลปี ๒๕๖๓)

การค้าระหว่างไทย-สวีเดน

ในปี ๒๕๖๒ การค้าไทย-สวีเดน มีมูลค่ารวม ๘,๘๗๑ ล้านดอลลาร์สวีเดน สวีเดนส่งออกไปไทย ๔,๕๕๐ ล้านดอลลาร์สวีเดน นำเข้าจากไทย ๔,๓๒๑ ล้านดอลลาร์สวีเดน สวีเดนได้ดุลการค้า ๒๒๙ ล้านดอลลาร์สวีเดน สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป เครื่องซักผ้าและเครื่องซักแห้งและส่วนประกอบ ไม้แปรรูป เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การแพทย์ ผลิตภัณฑ์โลหะ

การลงทุนระหว่างไทย-สวีเดน

ปัจจุบัน มีบริษัทธุรกิจชั้นนำของสวีเดนที่เข้ามาลงทุนและจัดตั้งฐานการผลิตในไทยประมาณ ๘๕ แห่ง อาทิ บริษัท SAAB (ด้านความมั่นคง และโครงการ Amata Aerospace City) บริษัท Ericsson (เครื่องโทรคมนาคมและโทรศัพท์) บริษัท Mölnlycke Health Care (เสื้อผ้าอนามัยและอุปกรณ์ทางการแพทย์แบบใช้แล้วทิ้ง) บริษัท Volvo Truck (ผลิต/ประกอบรถบรรทุกและชิ้นส่วนรถยนต์) บริษัท Vattenfall AB (พลังงาน) บริษัท Purac (โรงงานกำจัดน้ำเสีย) บริษัท Tetra Pak (บรรจุภัณฑ์) บริษัท Scandinavian Village Co.Ltd. (โครงการพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุและวัยเกษียณ) บริษัท Electrolux (เครื่องซักผ้าและตู้เย็น) บริษัท ABB บริษัท Eka Chemicals บริษัท Perstorp บริษัท IKANO (ผลิตและจำหน่ายเครื่องเรือนยี่ห้อ IKEA)

การท่องเที่ยว

ไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของชาวสวีเดน ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวสวีเดนเดินทางไปประเทศไทยประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน เมื่อปี ๒๕๖๒ มีนักท่องเที่ยวสวีเดนเดินทางไปประเทศไทยรวมทั้งสิ้น ๒๘๗,๓๘๓ คน ปี ๒๕๖๓ ในช่วง ๔ เดือนแรก (เดือนมกราคม - เมษายน) มีนักท่องเที่ยวสวีเดนเดินทางไปประเทศไทยรวม ๑๑๑,๕๘๘ คน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า ๓๓,๕๑๘ คน อันเนื่องมาจากสถานการณ์โควิด-๑๙ สำหรับจำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางมาสวีเดนมีประมาณ ๑๓,๐๐๐ คนต่อปี (ตามสถิติการออกวีซ่าท่องเที่ยวของสถานเอกอัครราชทูตสวีเดนประจำประเทศไทย)

*****